

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe o lună . 2 "

Nrul de Duminică

Pe un an . 4 Cor.
Pentru România și :
America . . 10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Miksa utca 2—3.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Manuscripte nu se ina-
poiază.

Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Votul obștesc.

(*) In zilele acestea se împlinesc patru ani, de când partidul naționalităților, drept răspuns la hârtia prin care M. Sa deschidea dieta budapestană, spunea că singurul mijloc de fericire al popoarelor din țară este — *votul obștesc* (sufrajul universal, cum se mai zice). Fiecărui cetățean, fărăosebire de limbă ori lege, bogatului și săracului deopotrivă, să i se dea drept de vot să poată astfel ajunge în dietă și trimiși de ai poporului de jos, iar legile, să nu ni le facă numai domnii cei mari ori cei ce li-se închină lor, cărora puțin le pasă de suferințele poporului.

La cârma țării era atunci Tisza, care, bine înțeles, nu se putea gândi să mai facă legi, deoarece fusese zdrobit în alegerile din Ianuarie 1905. Dar n'au voit să audă de drepturile poporului nici kossuthiștii cari învinseseră în alegeri, ci lor le trebuia mai înainte de toate — puterea, slujbele grase!

Se știe încă, că neputându-se înțelege cu M. Sa (deoarece ei cereau nu numai cârma țării, ci și comandă ungurească în armata împărătească), puterea a fost încredințată lui Fejérváry, general încercat în războaie și vreme de pace. Acesta, cu învoirea M. Sale a și venit apoi în dietă cu planul unei legi cam așa cum poftiseră cei zece deputați români, sârbi și slovaci.

Dar kossuthiștii năbădăioși au zădărnicit

orice înțelegere și lucrare în dietă, așa că după un an de frământări cumplite, M. Sa s'a simțit îndemnat să împrăștie dieta cu puterea sulitelor honvezești.

Asta li-a băgat și kossuthiștilor mintea în cap, așa că în Aprilie 1906 au căzut la înțelegere: M. Sa li-a dat cârma țării, dar în aceeași vreme i-a obligat să facă legea votului obștesc. Dar trecură trei ani la mijloc și domnii dela putere au tot căutat pricini de întârziere și în cele din urmă în loc de drept deopotrivă tuturor, ne pomenirăm cu planul mișelesc al ministrului Andrassy, în virtutea căruia ungurii și domnii să aibă câte 2—3 voturi, iar bietul român nici unul.

N'au ajuns domnii din dietă să pună în toporăște legea aceasta. S'au găsit adecă și între ei oameni mai de omenie cari și-au zis: totuși, rușinea aceasta nu se poate săvârși. Naționalitățile au protestat apoi cu țările prin glasul deputaților... Iar dupăcum pare a se dovedi acum, Curtea împărătească nu se învoia nici ea ca în țara ungurească să se ferece noui obezi: o lege ticăloasă, pânăce în țările împărătești este *vot obștesc*!..

Destul că acum chiar între unguri se vorbește de legea nouă, de vot obștesc.

Cum au ajuns foile ungurești să îndrăgească acest plan tocmai acum, când tovarășia dintre cele trei partide dela cârmă s'a spart și suntem în ajun să ni-se schimbe

stăpânirea, să fie chemați la cârmă alți mi-niștri?!

Să ne reîmprospătăm numai cele petrecute în lunile din urmă, și vom înțelege totul.

Intâi de toate să ne aducem aminte că astă iarnă, dupăce se invederăse că partidele nu mai pot duce casă împreună, ci kossuthiștii vor să fie singuri stăpâni, președintele dietei, Justh, fusese la Viena, unde M. Sa i-a ascultat părerea privitoare la starea de lucruri din dietă. Deja nainte de a merge la Viena, se scrisese, că Justh este pentru votul obștesc și pentru împăcarea cu naționalitățile, îndeosebi cu românii. Fără îndoială că fiind la Maiestatea Sa, a fost vorba despre legea de alegeri. Iar acum, la câteva zile dupăce a petrecut la Viena Werkerle, care a fost și el primit în audiență atât de M. Sa cât și de arhiducele Francisc Ferdinand, moștenitorul tronului, sfătuindu-se cum și ce e de făcut pentru aducerea lucrurilor într'un văgaș mai bun, — un mare ziar german, »Frankfurter Zeitung« scrie că pentru a se face rânduială pe vreme mai îndelungată în țara ungurească, prințul de coroană Francisc Ferdinand este de părere:

1) să se pună capăt atoiputerniciei domnilor mari din dietă;

2) să se zădărnicească dar planul lui Andrassy, care ar fi o întărire și mai strașnică a bogătanilor țării și să se întărească

FOIȚA ZIARULUI «TRIBUNA».

Afară!

— Nuvelă. —

Era băiat foarte bun și cuprindea repede. Da-scălu il iubea mult, și dupăce a terminat clasele primare a îndemnat, cum numai a putut pe mamă-sa să-l ducă la școli mai înalte. A ascultat biata văduvă, și toamna când se preface roada pământului în bani, a încirpat de unde a putut niște hăinuțe domnești, i-a înfundat straița cu ce a avut mai bun și l-a pornit cu copiii notarului la școli, la oraș. Dar n'a avut noroc, săracu Bucur. Colecă când se desprimăvărează, când dă mugurul în altoii mărilor și florile ciresului se deslac de-a binele, a murit mamă-sa. Paștile lui n'au fost Paști, ci niște zile amarnice. Umbla cu hărtiuța primită dela profesor și n'avea cui s'o arate. Dacă a venit acasă, venit a fost, că n'a avut cum se mai duce.

Din toate învățăturile i-a rămas în minte: rosa-ae = trandafir, ablativ și ich kann nicht. Incolo, ca și când ai fi suflat.

Ce era să facă? A slujit pela unii și pela alții prin satul lui. A slujit multă vreme; vre-o opt ani de-arândul. Cu toate că era slugă, el nu se putea asemăna cu ceilalți feciori din sat. Cum, el care a învățat la școală în oraș? Ablativ... Vorba asta o spunea totdeauna când voia să-și dovedească superioritatea. Măsura oamenii de jos în sus, chiar și pe cei mai bătrâni, pe stăpânii lui. Lucra cu tot dinadinsul, mult și bine, cu pri-

virile încruntate și n'ar fi suferit doamne ferește, o poruncă mai aspră. Atunci să răscocorea, le lăsa toate baltă și strica ce putea. Ca și prin înfățișare să se deosebească de alții, Duminica și sărbătorile să îmbrăca în surtuc domnesc și încălța ghete orășenești. Opincile nu le putea suferi și le purta numai de nevoie. La horă nu juca niciodată.

Dela o vreme însă a început să devie nesuferit. Gazdele cari aveau lipsă de slugă îl cam ocoleau: Ce vrei, ăsta te comandăluiește el. La popa, gândea, o s'o duc eu mai bine. A învățat școală și el și apoi îi domn. Doar abia a împlinit anul și i-a spus părintele: Bucure fătu-meu, să te duci unde-i ști tu, în mila lui Dumnezeu ori în mânia dracului, dar la mine, ba. Prost îi popa, a murmurat el mototolindu-și hainele în desagi și înveselindu-se de un gând luminos:

— La oraș, la oraș! Acolo-i de mine!

Mai avea încă doi zloți întregi când a primit să fie vizitiul unui director de bancă. Directorul era cam bătrâior și supt, dar avea o nevastă tânără și plină de viață. Dela început l'a izbit nepotrivirea asta și încrunta din sprâncene când vedea mâna umflată, roșietică a directorului ivindu-se pe după brațul rotund și sănătos al stăpânei lui.

Ingrijea de patru cai: doi pentru trăsură și doi pentru călărit. Abdon și Liza erau cei de călărit. Doi cai scumpi și plini de foc. N'au gustat amărăciunea hamului niciodată. Și ciudat, Abdon, calul directorului nu putea să-l suferă pe Bucur. Când să apropia de el cu peria și cu

țesala, svârlea cu picioarele dinapoi și ciulea din urechi. Stai, ciuleo mânca-te-ar stăpân-to, îl mângăia înfundat totdeauna Bucur.

A fost nespus de fericit când și-a schimbat portul. O, ce joben frumos și ce panglică neagră de piele în jurul lui.

— Aaaa... cum te-ai schimbat Bucure!

— M'am schimbat doamnă, dacă mi-am schimbat și meșteșugul.

El a văzut, a văzut bine cum s'a bucurat doamna de schimbarea lui. Cum s'a bucurat, și cum a răs măi, Bucure...

Dela o vreme a observat că directorul prea e aspru cu el, prea-l sucește și prea-l învățește. Ce, te tot gătești aci?! Mai bine ți-ai vedea de cai. Uite Abdon, par'că nu l-ai țesălat de-un an. Era obișnuit să răspundă îndesat la astfel de vorbe, dar l'a domolit privirea blândă a stăpânei. În schimb însă, a început să urască în taină pe director.

— Scoarță bătrână, cum mă muștruluiiește! Și ce inger de femeie!

Pe Liza o gugulea și-o grijea ca pe un copil, iar pe Abdon îl ardea cu lopata și-i mânca zahărul ce trebuia să-i dea în fiecare zi. Să uita bietul cal cu atâta jale la Liza, cum ronțăie de cu poftă. De vr'o câteva ori a și schiopat Abdon.

— Ce-i cu calul ăsta, măi Bucure?

— Nu știu domnule, văz și eu că schioapă.

Și bine știa. Când l'a dus la potcovit i-a ținut de-așa piciorul, încât să-i între un cui și în carne vie.

Pe servitoare le disprețuia Bucur. Prea glu-

popoarele, dându-li-se votul obștesc ca în țările împărătești;

3) armata să rămână cum este, nedându-li-se acolo nici ungușilor drepturi deosebite;

4) naționalitățile să fie întărite, pentru a putea să înfrunte încercările ce fac ungușii întru a le maghiariza.

Dacă se găsec deci fruntași ungușii cari se învoiesc să se dea și țării ungușești votul obștesc, este fără îndoială mai ales pentru că ei știu, că altfel nu li-se dă cârma țării, ei știu că dătorii de ton dela curtea împărătească numai îndatorându-i să facă aceasta stau cu ei de vorbă.

Iar Curtea înspre binele său lucrează când astfel îi strânge pe ungușii. Curtea nu poate să uite, că partidele ungușești ani de zile n'au dat nici bani nici feciori pentru oștire, ci au vrut să smulgă întâi dela împăratul drepturi în virtutea cărora să facă pe vecie iobagi din noi și să aibă puterea de a se împotrivi și voinții celor dela curtea din Viena.

E firesc deci, ca mai ales prințul de coroană să-și dea silință a pune zăgaz poftețelor nesăbuite ale boierilor ungușii, căci în viitor el o să aibă de furcă cu partidele ungușești și istoria dovedește mai presus de toate un lucru: de câteori au fost tari magnații, ei nu s'au mulțumit numai să pună în jug pe cei mai mici și mai slabi, din sudoarea cărora trăiau, ci făceau și din craii țării păpuși ori batjocură...

Fără să ne înduioșem deci de grija deosebită ce s'ar arăta pentru soarta noastră, silindu-i pe magnați să dea votul obștesc, avem de spus un singur lucru: întărirea proprie și-o face Curtea când caută să întărească popoarele...

Chiar isbutind să ni-se dea o nouă lege, în care să se cuprindă dreptul de vot obștesc, nici atunci nu s'a făcut însă totul pentru îngrădirea noastră, ci trebuie să se ia mai ales chezașia ca legea să nu fie întoarsă pe dos... Fiind în mâinile domnilor mari puterea de a da viață legii scrise, ei întotdeauna își pot bate joc de noi. Iar

meu cu el și prea de multeori râdeau pe socoteala lui. Și ce glume proaste!

Să fi învățat el mai departe, ce doamnă frumoasă ar fi vorbit cu el! Și cum ar fi vorbit ea de frumos! Ar fi putut avea o doamnă ca stăpâna lui. Stăpâna lui... ce doamnă frumoasă și bună e stăpâna lui! Acum de bună seamă că ar fi fost cel puțin director de bancă.

Odată s'a dus directorul de-acasă. L-a dus el cu trăsura la gară. A plecat într-o după-amiază. Seara aceea a fost o seară cum n'a mai pomenit el demult. Tremurau stelele în înaltul vinețiu al cerului, tremurau de bucurie par'că, iar luna slobozia atâta putere de raze albe jos pe pământ, de credeai că-i unsă lumea asta cu bunățate. Vai, ce lună frumoasă! Și pare că râde de-acolo de sus.

El s'a așezat pe pragul grajdului cu capul în palmă și cu jobenul pe genunchie. Sta așa amorțit. Pe cum era liniște afară, așa și în sufletul lui: o liniște care așteaptă ceva. Într-o anume clipă fericită, acordurile unui pian răsunară și un glas potolit de femeie a străbătut în noapte.

— Asta-i doamna, a strigat sărind ars în sus. A și prins câteva vorbe din cântec: gând, durere și moarte...

Săraca doamnă, cum să nu se gândească la moarte, dacă și-a legat zilele de-o scoarță bătrână, ca asta. Săraca doamnă... De-aș fi învățat eu mai departe!... Trebuie c'o bate de să jeluiește așa. O bate și-o închide în casă. Măi, ce hot de om.

Să fi fost înaintea lui l-ar fi zdrobit.

În cealaltă zi au mers împreună în pădure. Când i-a ținut scărița să se urce în șea, îi venea

rămânând împărțirea de azi a cercurilor precum mai răbdându-se și blăstămăția ca lista alegătorilor s'o întocmească notarii și s'o îndrepteze slujbașii dela comitat, întreaga lege cu votul obștesc ar rămâne vorbe bune scrise pe hârtie de cari poporul nu s'ar alege cu nici un folos... Un fel de: »Na-ți-o frântă, că ți-am dres-o!...« Dacă cercurile dela Curte vor să facă deci ceva ce să fie și bun și să și țină, trebuie să ia măsuri ca în ce privește conducerea alegerilor, pe viitor să fie stărpite obiceiurile rele cari și din cea mai bună lege pot să facă lucru de răs și de nenorocire.

Stabilul succes al congresului panslavist. Ziarul cehesc »Narodny Listy« din Praga face mărturisiri interesante despre congresul panslavist ținut la Petersburg. Spune că congresul a avut un succes foarte slab. Cu conștiința slavă în Petersburg este ca cu scoarța de ghiață ce acopere râul Neva, zice ziarul cehesc, pe unele locuri ea s'a spart dar vapoarele nu pot încă circula pe apă. Din toate cuvântările rușilor, chiar și dintr'a președintelui Narișchin ieșea ca un suflu ghețos. Nicăiri căldură și entuziasm. Singurul lucru bun ce s'a făcut, a fost încercarea de-a împăca pe ruși cu polonii, ideie ridicată de Bobrinski.

Indreptarea listelor de alegători. Listele de alegători pentru cameră au fost întocmite de autorități și sunt expuse la vederea publică. Toți românii cu drept de vot cari pentru motive nedrepte nu au fost trecuți în liste sunt datori să și reclameze dreptul acesta. Termenul de reclamație este între 5 și 20 Mai st. n. Reclamanții se vor sdrasa pentru orice lămurire și instrucție dlui Dr. Iustin Marșieu avocat, Arad.

Situația politică.

Împăratul a sosit aseară la Budapesta. Cei ce credem, că M. Sa va petrece în capitala țării ungușești până la rezolvirea crizei, și așteptau prin urmare o cât mai grabnică apropiere și înțelegere între Coroană și partide, acum vor fi siliți să se desmintă singuri. Căci pela mijlocul lui Mai, M. Sa

va trebui să se întoarcă la Viena, unde va primi vizita împăratului Germaniei. În Budapesta M. Sa va rămânea deci cel mult o săptămână. Iar întrun timp atât de scurt numai crede nime, că se va putea găsi o soluție.

E tot atât de greșită credința unei apropiate înțelegeri dintre Coroană și partide. Între partidele politice e azi atât de mare desbinarea, încât un nou guvern de coaliție, care să ia puterea pe baza unui program aprobat d. M. Sa, se pare deocamdată imposibil. Iar cu un cabinet kossuthist nu se împacă M. Sa, pentru-că partidul kossuthist cere concesiuni, cari nu i-să mai pot acorda. Și în caz, că partidul kossuthist s'ar lăpăda de vechiul său program, ostil dinastiei, e sigur, că n'ar mai dispune de majoritate în cameră...

Ziarele vieneze, de obicei bine informate, susțin, că pe urma călătoriei împăratului la Budapesta, ungușii nu pot aștepta nici un rezultat favorabil. M. Sa vine de astădată la Budapesta mai mult din curtoazie. Va acorda câteva audiențe, va cere anumite informații, și se va întoarce la Viena, tot așa cum a venit, fără să încerce măcar de-a aduce o hotărîre. Călătoria M. Sale la Budapesta va avea, prin urmare, numai un caracter de informație. Serioase încercări de a se găsi o soluție și de-a se rezolvi criza se vor face iarăși în Viena. Căci după oamenii politici din Ungaria, M. Sa vrea să mai consulte și pe miniștri comuni și pe prim-ministrul austriac, înainte de-a se decide definitiv în chestia crizei ungușești...

Audiențele.

Șirul audiențelor se va începe încă azi. Cel dintâi va fi primit ministrul președinte Wekerle, căruia i-s'a trimis invitarea la audiență. Până acum alți politicieni nu sunt chemați, dar e sigur, că după Wekerle, încă în cursul zilei de azi, va urma audiența lui Justh și a lui Dessewffy. M. Sa în fiecare zi va primi doi-trei politicieni. Între aceștia vor fi consultați toți foștii miniștri: Bánffy, Széll, Héderváry, Tisza. Promite să fie interesantă îndeosebi audiența lui Bánffy, care de multă vreme și-a pierdut orice influință la curte.

să-i sărute piciorușul ei de căprioară. Pe drum cum mergea el înapoi se uita pierdut în urma ei. Iși mlădia trupul așa de frumos, și un văl alb îi flutura pe spate. Tăcea și se uita mereu înainte: trebuie că-i năcăjtit rău.

— Ne întoarcem!

— Ne întoarcem doamnă!

Și-au venit acasă.

Deși câte-odată îi era nespuse de greu să mai slujească, totuși a rămas trei ani încheiați la directorul de bancă. În vremea asta s'au schimbat multe, chiar și el s'a schimbat o leacă. Pe Abdon l'au vândut, că i-s'au umflat picioarele, au cumpărat o nouă trăsură închisă, lui i-au crescut mustețe mari și să făcea din ce în ce mai posomorît.

Nu mai vorbea cu caii când le da fân și-i țesăla, iar pe servitoare le înjura când îi dau târcoale: — Bucure, când îți mai schimbi cucuiu ăla din cap? Tiii cum ți-ai năclăit mustețele! — În sufletul lui însă a rămas aproape același. Visa și acum doamne frumoase cu mâinile albe și se gândea ce-ar fi fost dac'ar fi învățat el mai departe. Serile asculta totdeauna pe stăpâna lui cum cânta, și se întorcea înciudat în grajd, blăstămând pe director. Cu cât încrunta mai mult din sprâncene, cu atât un dor nelămurit și aprig îi răscolea mai mult sufletul. Numai când bea câte ceva era mai vorbăreț și mai vesel.

Al treilea an, la Crăciun, a doua zi de Crăciun s'a dus la crășmă. A beut, i-au cântat lăutarii și s'a îmbătat. A făcut o beție strașnică cum n'a mai făcut niciodată. Uneori era sălbatic și lovea cu pumnul în masă de cădeau sticlele, unele peste

alte, alteori asculta prostit țuitorile rupte ale clarinetului.

— Să nu te atingi de mustața mea că te-am omorât, îi striga fiecărui ce s'apropia de masa lui. Toată vremea a beut singur.

Pe înserate a plecat acasă, drept, cu pași hotărâți și cu jobenul adus puțin pe ochi. Nu s'a oprit până în odaia stăpânei lui.

— Ce-i Bucure?

— ...

— Ce poftesci?

— D'apoi doamnă... doamnă (cuvântul acesta a fost înfrățit cu un suspin)... dumneata... Nu mai putut zice nimic, ci cu priviri scânteietoare s'a repezit la ea, și a cuprins-o în brațe...

Doă tipete disperate au adus pe director în odaie.

— Afară, mizerabile, afară...

Directorul se pregătea să-l lovească. Vinele grumazilor lui Bucur însă s'au umflat, deasemenea și cele dela brațul drept, pe care l-a ridicat în sus ca pe o săcură. Directorul s'a retras, căi altfel ar fi fost zdrobit.

— Mizerabilul... a vrut să mă omoare... a adus doamna tremurând.

Atunci s'a trezit. Ritmic i-a căzut mâna în jos și l-au podidit lacrimile.

— Afară, mizerabile, a repetat directorul încurajat.

— Afară... afară, a îngăimat și el, deschizând ușa.

Eugen Bratu

Impăratul și guvernul 48-ist.

Ziarele vieneze, cari își primesc informația din izvoare autentice, susțin că *M. Sa cu nici un preț nu-i va încuviința puterea partidului kossuthist*. Referitor la aceasta, »N. Fr. Presse« publică o telegramă din Budapesta de următorul cuprins:

Suntem bine informați, că domnitorul va declara bărbaților politici unguri, pe cari îi va primi în audiență, că nu-i în situația de-a încredința kossuthiștilor puterea, ci prin orânduirea de alegeri noi; va aștepta verdictul alegătorilor. Nouile alegeri vor fi conduse tot de guvernul 67-ist.

Francisc Ferdinand la baronul Aehrenthal.

Moștenitorul tronului, Francisc Ferdinand a fost primit ieri în audiență de către M. Sa. Dela M. Sa., moștenitorul s'a dus în ministerul de externe, unde l-a așteptat baronul Aehrenthal, cu care s'a întreținut apoi *peste o oră și jumătate*.

Ce trebuie să se întâmple?

Un condei foarte ager din Ungaria care scrie multe articole de informație exactă în ziarele creștin-sociale din Viena, scrie și acuma un remarcabil articol de fond în »Reichspost« despre ceia ce trebuie să se facă. Arată cum coaliția nu reprezintă majoritatea țării, iar partidul kossuthist s'a compromis în fața alegătorilor prin înșelătorie. A-le da puterea ar fi să se întărească agitația antidinastică și antimonarhică.

Kossuthiștii azi nu au mai multă putere decât câtă le va împrumuta dinastia. Demisiunea cabinetului Wekerle este dezarmarea vrășmașilor monarhiei. Majoritatea de azi este stăpână pe alegătorii de azi numai prin puterea baionetei și toate naționalitățile sunt contra ei. Nu, majoritatea asta nu merită nici o amânare, ci trebuie înlăturată și camera dizolvată și puterea dată în mâna unui om politic cinstit care să facă alegerile încheie autorul.

Manifestația socialiștilor.

M. Sa a sosit la Budapesta aseară la ora 7 și jumătate. Întru întimpinare i-au ieșit la gară primarul capitalei, prefectul poliției, și o mulțime imensă de muncitori socialiști, cari cu toată ploaia torențială, au ținut să i aducă aminte domnitorului de milioanele de desmoșteniți, și de dreptul ce li-se cuvine. Când s'a ivit în ușa vagonului figura albă a bătrânului monarh, mulțimea a izbucnit în strigăte entuzaste:

— *Trăiască votul universal, egal și secret!*

— *Jos cu Andrássy!*

— *Drepturi poporului!*

Și în felul acesta a fost aclamat împăratul pe întregul parcurs al drumului dela gară până la palat.

După trecerea trăsurilor imperiale, socialiștii s'au îndreptat, cântând Marsilieza, spre redacția »Népszava«, unde Tarczai Lajos le-a ținut următoarea cuvântare:

Frați muncitori! M. Sa a venit la Budapesta, ca să asculte pe cei mai de seamă politicieni. *Aceștia îl vor sfătui să-și calce cuvântul dat pentru realizarea votului universal, egal și secret.* Dar poporul, și conducătorii lui adevărați nu vor putea străbate până în fața tronului. Poporul a ieșit în stradă, când a venit domnitorul, și în glas răsunător i-a adus la cunoștință, că el nu și-a uitat de promisiunea coroanei. — Dacă toată lumea își va uita de drepturile ce i-se cu-

vin poporului, voi să nu vă uitați de ele. Trebuie să vă folosiți acum de orice ocazie, dacă vreți să duceți la izbândă votul universal. Azi ați dovedit, în ciuda ploaii torențiale, că știți să vă însuflețiți pentru drepturile voastre. Dar sper, că manifestația aceasta e numai un început în seria nesfârșită de lupte, pe cari le purtați pentru triumful dreptății.

O conferință națională?

Ziarele ungurești publică o știre după un ziar românesc precum-că la conferința de dăunăzi a clubului deputaților naționali în Budapesta s'ar fi discutat ideea unei viitoare conferințe naționale. În comunicatul clubului nu a fost vorbă de discuția asta și precum aflăm, *nici în club ideia nu s'a discutat.*

Înaintăm ca racul.

— Stări Clujene. —

Cluj, 4 Maiu.

Dacă aș putea face din »Kolozsvar«, cum îl scrie consecutiv »Ungaria« lui Gergucz adjectiv, aș scrie și eu »stări kolozsvariene«, dar dupăce nici Gergucz nu scrie așa, scriu și eu ca el stări clujene!

Încep cu Casina română, căci aceasta era în vremea lui Pop Iosif, a lui Fekete și Pamfilie, a lui Bohățel, Silași, Truța, A. Pop, G. Pop etc., locul de întâlnire al tuturor românilor din toată țara, cuibul și focarul tinerimei noastre. Era așezată într-o odaie în casele parohiei române gr. cat. Era pururea plină de membri și oaspeți. Se strâmtorau preoții, dar se îngrijeau să fie un loc, unde să se poată întâlni cu fiii lor suflați cât de des.

Azi înzădar cauți Casina română, căci nu o afli nicăiri în oraș. S'a mutat noaptea fără nici o hotărâre a adunării generale în grădina mare-lui mecenate I. Petran, azi proprietatea »Asociațiunii« din Sibiiu. O grădină mare și frumoasă, dar părăsită și de oameni și de D-zeu. Se pare că n'are stăpân.

În cele câteva odăi din casele de-acolo locuiesc vre-o 16—20 tineri universitari îngrămădiți ca pastrama.

Ei compun florile în grădină. Să luptă cu șoarecii și cu cloșanii — căci s'au înmulțit. Cărările s'au umplut de buruieni, pomii cei mulți și frumoși sunt plini de crengi uscate și necurățiți. Laudă peste gazdă, și jelesc pe fostul lor stăpân. Aici s'a mutat cu 1 Aprilie Casina română. Câteva scaune și mese stricate, apoi niște dulapuri pline cu cărți răslățite și ziare vechi. (Nouă nici nu prea vin). Toate aceste constituiesc mobilierul și biblioteca casinei române din Cluj. S'au aruncat toate claie pe grămadă și s'a lăsat portarului grădinei să le aranjeze într-o odaie. Treaba aceasta până astăzi nu s'a isprăvit încă, căci zice portarul, și așa pot sta, că și așa nu le caută nimenea.

Starea aceasta este în veacul al XX, când cu cele 50 de mii coroane, averea fondului școlii de fete, preotul și-a clădit un palat episcopesc cu 8 odăi, mai având încă alte vre-o 8 din locuința veche. Palatul acesta îl numește școală de fete, cu toate că din tot edificiul singur o odaie se întrebuințează pentru cele 40—45 fete ce umblă la școală din 3—400 câte sunt în Cluj. E dreptă zicala: În mâna omului egoist orice lucru ideal se zdrobește, ca și grâul curat în râșniță — nici făină, nici păsat.

Viața și cultura românească? Despre aceste să nu vorbim. Alături aci un aviz de bucurie. Iată textul întocmai al unui anunț de logodnă:

Cu bucurie Ve avizam, ca fica și fiul nostru: Helena și Teofil festiva cununili în 8 Maiu a. c. d. a. la 3 oare sa celebra la Kolozsvar în beserica rom. cath. de piața regele Mátyás. Kolozsvar, April 1909. Rozalia Nyiresi. Basiliu Vescan și soție.

Fericita mireasă e născută Nireșan, azi Nyiresi. Fericitul mire este strănepot al fostului președinte al Asociațiunii române Baron Pop. Este oficial de bancă și jurist. Cununia »sa celebra la Kolozsvar în beserica rom. cath. de piața regele Mátyás« precum ne spune »tiszta« românește anunțul.

Apoi nu înaintăm ca racul în Kolozsvar?

Adevărul.

Din România.

Premiul Hillel. Consiliul profesoral al facultății de litere, a fost convocat pentru Miercuri 22 c. la orele 9 seara, spre a fixa un subiect pentru premiul Hillel în valoare de 5000 lei.

Festivalul »Horei«. Vineri 24 c. la orele 9 seara cu ocaziunea aniversării onomastice M. S. Reginei soc. muzicală »Hora« dă la Teatrul Național un mare »Festival Artistic« sub patronajul dlui C. Demetrescu-Iași rectorul Universității, pentru ajutorarea studenților săraci (membrii coriști) cu masa la cantina universitară.

Inițiativa »Horei« este dintre cele mai laudabile și merită sprijinul tuturor pentru ca să se poată ajuta cât mai mulți studenți. Programa cuprinde între altele și 8 coruri mixte și populare printre care: Frunzuliță măracine și Bătuta, »Fa Marișo și Ce faci babo«, »Lelea cu scurteica verde și Chindia«, și mai ales »Doina Oltenescă« armonizată pentru cor mixt cu solo de soprano (dna Elena Apăteanu) și solo de frunză (prima audițiune). Festivalul se va deschide cu Imnul Dinastiei cor mixt cu muzica militară. Corurile sub conducerea maestrului Jaures Movilă. Biletele se găsesc la membrii soc. »Hora« iar în seara festivalului la casa Teatrului Național.

Criza ministerială în Turcia.

Revoluția în Turcia a trecut dar a lăsat în urma ei o criză ministerială a cărei prelungire nu pare tocmai explicabilă. Se pare că guvernul nu va pleca, dar situația lui e nesigură și se poate spune că el e bântuit de o continuă criză.

Este remarcabilă declarația comandantului suprem al armatei turcești, generalul *Şefket Paşa*, care spune că armata nu face politică și nu ieste pusă în slujba nici unui partid și nu este unealtă politică. Armata, declară generalul, este un mijloc executiv al oricărui guvern care-i constituțional și care posedă încrederea națiunii. Declarația asta este făcută spre a împrăstia aparența că în Turcia ar exista o dictatură militară.

O alianță austro-germană-turcă.

Corespondentul ziarului »Minerva« află următoarele din Viena:

Aflu din sursă demnă de toată încrederea că între Germania, Austria și Turcia se urmează tratative în privința unei alianțe între aceste puteri. Este în afară de orice îndoială că această alianță va fi îndreptată contra Angliei, Franței și Rusiei, a căror influență în Balcani s'a remarcat cu ocaziunea ultimelor evenimente din Serbia și Turcia. Nu este mai puțin adevărat că din partea Franței și Rusiei s'au început demersuri pentru contrabalansarea efectului

FEIWEL LIPOT utodai

Budapest

IX. Ipar utca 4.

Bănci de școală

Mobile de școală

Mobilă modernă de blurouri și fabricare de instrumente gimnastice.

Catalog de prețuri gratuit și portu franco.

acestei alianțe prin deslăpirea Italiei de triplă alianță. Ultimul voiaj al președintelui Fallières în Italia, cât și voiajul ministrului de externe al Rusiei, Iswolski pare a fi în legătură cu acest proiect. Sper că în curând vă voi putea trimite amănunte senzaționale asupra acestei alianțe.

Schimbul de telegrame între regele Carol și noul Sultan.

M. S. regele Carol a trimis M. S. sultanului Mehmed V al Turciei, cu prilejul urcării pe tron, următoarea telegramă de felicitare:

»Maiestății Sale sultanul,

Constantinopol.

Exprim Maiestății Voastre cele mai sincere ale mele felicitări, cu prilejul suirei pe tron, și doresc în modul cel mai călduros ca prevedința să-I hărăzească o domnie lungă, pașnică și fericită. Sunt pătruns de cea mai vie dorință pentru ca raporturile excelente dintre imperiul Maiestății Voastre și România să se cimenteze din ce în ce mai mult, în interesul reciproc al statelor noastre.

Fie ca Dumnezeu cel atotputernic să protejeze și să binecuvinteze domnia!
Carol.

M. S. sultanul Mehmed V a răspuns prin următoarea telegramă:

»Maiestății Sale Regelui României

București.

Mulțumesc Maiestății Voastre pentru telegrama ce a binevoit să-mi adreseze, cu prilejul venirii mele pe tronul străbunilor mei.

Foarte simțitor față de sentimentele exprimate de către M. V. Eu o rog să primească urările ce le fac pentru fericirea sa, pentru prelungirea zilelor sale prețioase și pentru consolidarea din ce în ce mai mult a relațiilor excelente care există în mod atât de fericit între țările noastre.

Fie ca atotputernicul să aibă meru în sfânta sa pază pe Maiestatea Voastră.

Mehmed V.

Criza ministerială din Constantinopol.

Constantinopol, 3 Mai. — Zvonurile cari au circulat despre demisia președintelui camerei Ahmed Riza nu se confirmă. Într-o convorbire cu un ziarist, Ahmed-Riza a declarat că știrea despre intențiunea sa de a demisiona este absolut neexactă.

Astăzi, în cameră, se spunea ca lucru sigur că cabinetul va demisiona, fiind încredințat că nu va avea majoritate în cameră; totuși această demisiune nu s'a realizat până acum. În acest moment, cabinetul e de față la ședința camerei, unde se va discuta despre un vot de încredere pentru cabinetul actual.

Deputații tineri turci dau listă viitorului cabinet cu Hilmi-Pașa mare vizir, Ferid Pașa ca ministru de interne, Hakki Pașa, actualul ambasador la Roma ca ministru de justiție și Rifaat Pașa ca ministru de externe.

Camera a hotărât să adreseze mulțămirea sale armatei, care a liberat Imperiul Otoman.

Discuția revizuirii Constituției.

Constantinopol, 3 Mai. — Iată principalele schimbări în constituțiune discutate azi: sultanul dela suirea sa pe tron depune jurământ pe Constituțiune și legea Șariat în fața Parlamentului; miniștrii răspunzători depun acest jurământ colectiv și separat. Sultanul numește pe marele vizir și pe șeicul Islam. Marele vizir formează cabinetul care cade printr'un vot de neîncredere din partea Camerei în contra marelui vizir. Pentru amnistie trebuie un vot al Camerei. Censura

preventivă este absolut exclusă. Comitetele cari ar lucra în contra integrității și unirii politice a statului sau constituțiunii sunt interzise. După două refuzări ale unui proiect de lege al guvernului Camera este disolvată; însă dacă noua Cameră e de aceeași părere ca și precedenta, rezoluțiunea sa este executorie. Sesiunea parlamentară durează șase luni. Senatul este format din 45 de membri dintre cari o treime sunt numiți de sultan iar două treimi sunt aleși de Camera toți pe nouă ani. Ședințele Senatului sunt publice. Dreptul sultanului de a exila pe persoanele primejdioase este suprimat.

Inspectarea tezaurului fostului sultan.

Constantinopol, 3 Mai. — O comisiune specială compusă din membri ai parlamentului și mai mulți ofițeri superiori s'a prezentat astăzi în palatul Yıldiz pentru a inspecta tezaurul particular al fostului sultan. Șeful eunucilor, care fusese arestat, și-a recâștigat libertatea prin destăinuirile importante ce le-a făcut cu privire la tezaurul lui Abdul Hamid. Comisiunea a găsit mai multe documente de mare importanță. Sumele aflate în tezaurul fostului sultan se ridică la mai multe milioane. S'a constatat cu această ocaziune că Abdul Hamid are depozite însemnate la mai multe bănci din Europa. Comisiunea a ajuns în posesiunea unor scrisori schimbate între fostul sultan și una dintre marile puteri cari aruncă o lumină asupra ultimelor evenimente.

Ultima crimă a lui Abdul Hamid ca sultan.

Paris, 3 Mai. »Le Matin« află din Constantinopol următoarele: Cu puțin înaintea detronării sale, Abdul Hamid, a împușcat pe soția lui favorită.

Ea i a fost doi ani cea mai iubită soție și Abdul i-a cerut să jure pe coran că nu se va mărita vreodată. Dânsa a jurat aceasta, însă ex-sultanul fiind cuprins de un atac de nervi, în furie, a împușcat-o.

Mișcarea albanezilor se întinde.

Berlin, 4 Mai. »Lokalanzeiger« află din Üsküb că mișcarea opoziționistă a albanezilor contra noului sultan câștigă din ce în ce mai mult teren.

Albanezii au declarat că nu vor recunoaște pe noul sultan până nu va decreta respectarea legii Șariat. Până atunci albanezii sunt hotărâți să nu tolereze nici un funcționar turc în Albania. Mai mulți funcționari turci au și fost isgoniți.

Ernest M. Arndt.

»Luceafărul« aduce la loc de frunte acest frumos articol scris de M. S. Regina României, cu numele literar, Carmen Sylva. În credință, că facem un serviciu cititorilor noștri, îl reproducem în întregime:

Suflet mai înflăcărat ca Arndt nu cred să fi fost pe lume. Era aproape trecut de optzeci de ani când l-am cunoscut în Bonn, unde am petrecut patru semestre, doi ani întregi din cauza mamei și a sârmanului meu frate, cari, bolnavi amândoi, erau acolo sub îngrijirea unui chirurg. Dar, cum zicea adesea un prieten bun, în casa noastră n'aveau medicii noroc.

În cei doi ani, Arndt ne a fost cel mai credincios prieten. Ședea ceasuri întregi cu noi, îi citea mamei în limba suedeză sau ne povestea din luptele eliberării. Eu — copilă pe atunci — ședeam pe genunchii lui și ascultam cu încordare, cum ascultă copiii.

Arndt era de-o extraordinară vioiciune; provestiind, se înflăcăra și lovia pe mama pe umăr, uneori chiar cu pumnul; mama îi învățase obiceiul și îl poftea întotdeauna de-a dreapta fiindcă pe partea bolnavă nu suferea nici cea mai ușoară atingere. Așa era Arndt: își uita de sine când povestea; făcea spume la gură, da din mâni, lovea pe mama pe umăr și-mi îndesa pe frunte

degetul lui sdравн. Era așa de pornit par'car fi fost francezii încă în țară, germanii tot sub stăpânire străină și regina Luiza tot nefericită. Pentru el erau toate încă prezent. Se gândea mereu, făurea planuri mari cum s'ar putea uni patria și își ieșea din fire când auzia pe unii zicând că Germania n'ar fi decât o concepție geografică. Înflăcărat îl ascultam și eu, căci la noi ocașă, în zidurile dela Neuwied, stăteau încă gloanțele și ghiulelele generalului Hoche și amintirele erau încă vii în inimile noastre, căci doi unchi și două mătuși, cari petrecuseră vremurile acelea, ne mai trăiau.

Arndt scria versuri și ne citea poeziile lui din vremuri trecute și de atunci. Îmi creștea inima când îl auzeam. Ca valuri de foc se revărsau asupra mea povestirile războinice și-mi cuprindeau sufletul.

Cu toate povestirile lui n'am devenit însă unilaterală și n'aș fi devenit-o chiar dacă n'ar fi fost pe-atunci în Bonn domnul Monnard, un francez, care și dânsul era adese-ori oaspele nostru.

Nu, căci mai venia la noi pe-atunci și un tânăr dînt' o țară de tot necunoscută. El ne spunea că patria îi este Moldova și că limba lui strămoșească e cea românească. Era mic de stat și oacheș. Mai avea doi frați studenți la gimnaziul din Bonn, și mai mici și mai oacheși decât el. Cel mai mare se numea Dumitru Sturdza. Și Dumitru Sturdza vorbea despre țara lui cu aceeași dragoste aprinsă ca și Arndt despre Germania. Țara lui Sturdza era însă cu mult mai nefericită. Suferise în mai multe rânduri jugul străinilor și nu-și mai putea veni în fire; era împărțită în două: Moldova și Muntenia.

Mama l-a rugat odată pe Sturdza să spuie un cuvânt în limba lui și mi-aduc aminte că a rostit cuvintele »a fi...« Și cel dintâi pe care l-am văzut și recunoscut pe peronul gării, când s'a oprit trenul care mă ducea la București a fost Sturdza — Dumitru Sturdza, studentul universitar din Bonn, mai târziu de nenumărate ori prim-ministru.

Așa dar nu era numai Arndt așa cum era? Aceleași simțeminte le avea și străinul ba încă și mai trist, și mai îndurerat era el. Arndt se înspira din luptele câștigate și cântase toți eroii, iar noi îi știam toate cântecile decând începusem a vorbi. Era deci firesc să-l privim ca pe un sfânt. Dar aci era și Monsieur Monnard a cărui fiică scrisese cartea pe care am citit-o mai cu drag în copilăria mea. »Augustin« era pare-mi-se, povestea unicului ei copil, pe care-l pierduse. Monsieur Monnard era mai puțin pornit ca Arndt, dar și dânsul vorbea atât de frumos, iar fiica sa era încântătoare.

Și mai era și Sturdza care purta 'n suflet dragoste aprinsă de patrie și nădejdi și vise mărețe cum să-și ridice neamul și țara pe care atunci puțin o cunoșteau.

Treceam atunci de-o copilă șglobie — totuși ascultam, ascultam dusă pe gânduri.

Povestea vieții lui Arndt n'o cunoșteam încă, nu știam cât de nefericit fusese ca părinte, vedeam într'ansul numai poetul, patriotul însuflețit. Și era o revelație pentru mine, ce minuni poate crea omul din limbă.

Păcat că nu sunt copiii mai deschiși, mai comunicativi. Câte n'ar învăța întrebând, — dar ei își bat capul singuri și nu pricep și se miră cum de nimeni nu le spune ceea ce ar dori ei să afle.

Și cine ar fi crezut că în mine tresărise pe-atunci cea dintâi licărire a sufletului de poet și de licărirea aceia mă trăgea mereu spre poetul moșneag. Știam să recit toate poeziile mari de Schiller. Învățam pe de rost cu mare ușurință; auziam o singură dată o poezie și o știam.

Scânteia aruncată de Arndt avea ce s'aprindea în sufletul meu.

Poetul avea o voce răsunătoare, ca și când slăbiciunea bătrânețelor n'ar fi avut nici o putere asupra lui. Mișcările îi erau elastice, pășea repede și ochii îi străluceau. În gură n'avea nici un dinte, dar ce f.umos știa să vorbească. Moda de acumă cu dinții puși a luat mult din farmecul moșneagului. O gură fără nici un dinte e mai frumoasă decât o gură cu dinți puși, și păstrează expresiunea feții neschimbată. Am obser-

Dacă a-ți încercat toate!

și tot nu v'au trecut durerile reumatice cereți o sticlă de

SPIRT DE GHIAȚĂ

care face să înceteze imediat orice durere de cap, de dinți, provenite din răceală, ca d. e. și folosește cu rezultat bun. În contra GUTURAIULUI singurul remediu.

Prețul unei sticle 60 fiteri, o sticlă mare 1 cor. 20 fil., 3 sticle mari sau 6 sticle mici se trimiț porto franco.

Cantități mai mici nu se trimiț prin postă.

Se găsește și se poate comanda
Szémann Agoston,
farmacist,

Hatvan, Főtér nr. 126.

Se expediază zilnic în toate părțile țării

at aceasta nu numai la Arndt, dar și la unchiul meu Max de Wied, exploratorul Braziliei și la alții. Pe atunci dinții căzuți nu se înlocuiau. Fără să știu că Arndt stropsea grav când vorbea, ca toți cei cari n'au dinți și apoi — par'că văd — se ștergea cu o batistă roșie de mătase sau ștergea pe cei pe cari îi stropise. Dar asta nu-l turbura pe loc nici pe noi cari îl ascultam.

Vorbea bucuros și de tot felul de arme, lănci și alte, imaginea cărora nu era niciodată bine ascultată în mintea mea. Eram o fire pașnică și mi plăceau mai bine versurile lui. Unitatea Germaniei ne însuflețea încă pe toți; abia trecuse anul patru-zeci-și-opt; pe toți îi stăpânea încă anul zilelor mari, când s'au purtat cocardele negru-roșu aur și s'a nădăduit că se va ajunge la unitate și că regele Prusiei, va primi coroana de împărat al Germanilor.

Multă apă a trebuit însă să mai curgă pe Rhin, până la îndeplinirea visului mareț!

Carmen Sylva.

O dare de seamă.

»Reuniunea femeilor române din Arad și provincie« își face și plăcerea și datorința să raporteze despre succesul material al seratei etnografice dela 18 Aprilie a. c. n.

Intre venite numărăm:

1. Din bilete . . . . . C. 1966-70
2. Oferte și suprasolviri » 139—

Total . C. 2105-70

Spesele seratei au fost . » 872-70

Rămâne venit curat . C. 1233—

Ofertele și suprasolvirile le-am primit dela: Cinci copile din Blaj pentru școala copiilor din Arad 50 Cor., d. Dr. Bianu Buzeu 20 Cor., d. Ioan Beleş 12 Cor., d. Dr. Oncu 10 Cor., d. Episcop I. I. Papp 10 Cor., d. Dr. Marșieu 10 Cor., Dna Cornelia Dr. Popa 6 Cor., d. V. Mangra 5 Cor., d. Dr. Nemet 5 Cor., d. I. Neagoe 4 Cor., d. Maior Boeriu 4 Cor., d. Dr. Crișan 2 Cor., d. G. Stan 1 Cor. Total 139 Cor.

În primul rând dlui Dr. T. Brediceanu, autorul poemului muzical, apoi tuturor, cari cu atâta drag și jertfe au cooperat, participat și dăruit pentru scopul și reușita seratei noastre: adânci mulțămite.

Arad, 4 Mai 1909.

Letiția Oncu, Iustina Șerban,
v. prez. casiera.
Sever Bocu,
secretar.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 5 Maiu n. 1909.

— Din pricina sărbătorii sfântului Gheorghe anul viitor al ziarului nostru va apare Vineri la orele obicinuite.

— Regele Carol către d. Lueger. D. dr. Lueger, primarul Vienei, în ședința de Vineri a consiliului comunal din acel oraș, a cetit telegrama M. S. Regelui Carol, ca răspuns la felicitările primite din partea consiliului comunal al Vienei, cu prilejul aniversării de 70 ani ai Suveranului României. Iată cuprinsul acelei telegrame:

Domnului Primar.

Viena.

Mulțumesc din toată inima capitalei Vienei pentru felicitările și urările de fericire ce mi le-a

adresat cu prilejul celei de a șapte zecea aniversare dela nașterea mea. Am fost atins în mod foarte plăcut de această manifestare. Inima mea a fost cu deosebire mișcată de cuvintele călduroase din telegrama d-v., care exprimă bucuria de care a fost cuprinsă la începutul unui capitol nou din viața mea, populația vieneză și veneratul ei Monarh, de care mă unesc legături indisolubile de venerație sinceră și prietenie. Carol.

— Proces. Luni senatul de punere sub acuzare a tribunalului din Oradia, după o lungă desbatere, a pus sub acuză pe editorul »Tribunei«, d. Gh. Nichin, pentru publicarea articolelor în chestia vărsărilor de sânge dela Pânade. D. Nichin a fost apărat de dr. Aurel Lazar.

— »Reuniunea română de cântări și muzică din Brașov«. Când ne gândim la frumosul trecut al acestei Reuniuni și la jalnicul ei prezent trebuie să ne cuprindă o durere adâncă și sinceră. După ce se svonise chiar că Reuniunea s'a dizolvat, Luni ea și-a ținut adunarea ei generală în care comitetul și-a prezentat rapoartele despre activitatea anului 1907/908. Din cei vre-o 90 de membri activi și sprijinitori ai Reuniunii au luat parte abea vre-o 30, mai mult domnișoare. În discursul său de deschidere părintele Saftu a arătat indiferența crescândă a publicului din Brașov pentru Reuniune, încât anul trecut comitetul a fost nevoit a-și întrerupe activitatea. Adunarea a primit rapoartele prezentate. Este însă caracteristic pentru puținul interes că din cauza lipsei de membri nici nu s'a putut alege un comitet nou. Alegerea lui s'a amânat pe toamnă când se va hotărî, dacă Reuniunea se va mai susține sau desființa. Azi stăm deci la o descompunere în ceață și dureroasă acolo de unde am aștepta mai multe semne de viață și putere.

— D. Anton Mocioni în București. După cum am anunțat d. Anton Mocioni însoțit de d. Dr. Gh. Dobrin a vizitat capitala românească unde a petrecut timp de 8 zile. Ziarele din capitala românească anunță că I. P. S. S. Mitropolitul primat al României a oferit dlui Mocioni Luni un dejun în palatul mitropolitan.

În aceiași zi d. Mocioni s'a înapoiat în Ungaria.

— Zaharia Bârsan la Brașov. D. și d-na Bârsan cunoscuții noștri artiști au dat Duminecă o reprezentație teatrală în Sibiu. Vineri 24 Apr. st. v. o trupă de amatori din Brașov vor juca, cu concursul soților Bârsan »O căsătorie neașteptată« comedie într'un act și drama d-lui Miculescu »Jertfa«, unul din succesele stagiunii actuale a »Teatrului Național« din București. Artiștii noștri vor juca și »Carmen Saeculare« poemul d-lor Anghel și Iosif care s'a prezentat, cu aceiași actori, în ziua de 24 Ian. v. cu prilejul aniversării semicentenarului »Unirii«.

— Promoțiune. Din Cluj se comunică că dl Sever Dan, a fost promovat la universitatea din Cluj la gradul de doctor în drept.

— Descoperirea unei biblioteci în palatul Iidiz. »Berliner Tageblatt« află din Constantinopol că odată cu deschiderea palatului Yidiz pentru public s'a descoperit și cea mai prețioasă bibliotecă din lume. În biblioteca palatului se găsesc multe manuscrise elene, arabe și persane din secolele XIII, XIV și XV, strânse de prin mănăstirile grecești.

— Înaintările în armata comună. În lista înaintărilor făcute în armata comună de prima Maiu st. n. găsim pe următorii ofițeri și funcționari militari români. La rangul de căpitan au fost înaintați următorii locotenenți din trupa infanteriei: Toma Manciuc (reg. 81), Corneliu Crâstea (62), Titu Cernăuțean (64) și Alexandru Carapet (reg. 41) — La rangul de locotenenți: sublocotenentii Stefan Cojocariu (reg. 41), Alexandru Lupean (reg. 2), Gustav Humiția (reg. 82), Alexandru Simon (2), Vasilie Zârnovean (82), Vasilie Ban-

cescul (63), Gheorghe Rimbaș (51), transferat la (reg. 63) și Nicolae Sasu la reg. 50. — La rangul de sublocotenenți: aspiranții de ofițeri: Aurel Gimboșia (51), Alexandru Trica (31), C. Damian (reg. 2), Stefan Găvrilă (bat. de vân. 23), Valeriu Doctor (51), Stefan Stroia (31) și Stefan Pop (62). — La armata artileriei: La rangul de locotenent: sublocotenentul Albert Schiau. Medici de regiment au fost numiți medicii-locotenenți Dr. Ioan de Dan (reg. 2 de husari) și D. Eugen Curta (reg. 2 de husari). Oficial la administrația militară a fost numit accesistul Ioan Hurbean, iar practicant aspirantul Emil Poruțiu.

— Jubileul tipografiei diecezane din Arad. Măine în ziua de sf. Gheorghe se împlinesc 30 de ani dela înființarea tipografiei diecezane din Arad. Tipografia a fost înființată de I. P. S. Sa actualul mitropolit Ioan Meșianu care la plecarea sa a lăsat-o diezezei ca proprietate. Tipografia care se ocupă mai ales cu tipărirea și editarea cărților bisericești și școlastice a luat un avânt frumos și a deschis o librărie.

Cu prilejul acestei aniversări mâine la orele 10 a. m. proprietarii tuturor tipografiilor din Arad se vor prezenta la P. S. Sa episcopul Aradului spre a-i prezenta omagiile lor. După prânz personalul tipografiei va organiza o mică serbare comemorativă a aniversării.

— Procesul Iorga-M Dragomirescu. Este cunoscut incidentul pe care d. N. Iorga l'a avut cu alt profesor universitar d. M. Dragomirescu. Dați fiind în judecata unei comisii a corpului didactic, procesul s'a judecat Luni. Comisiunea de judecată era compusă din d-nii Matei Cantacuzino, președinte: dr. I. Cantacuzino și Măldărăscu, membrii. Acuzarea a fost susținută de d. inspector general al învățământului superior St. Sihleanu. D. Iorga nu s'a prezentat la proces, ci și-a trimis declarația în scris. D. Dragomirescu a fost asistat de d. profesor universitar Rădulescu-Motru. După ce s'a luat și declarația d-lui Dragomirescu, a vorbit d. Sihleanu, care a spus că această altercație deși nu-i de natură infamantă, totuși atinge câtva prestigiul corpului profesoral, D. Rădulescu-Motru din partea dlui Dragomirescu a susținut că nu poate fi vorba de atingerea prestigiului corpului profesoral și în consecință a cerut achitarea.

Comisiunea i-a declarat achitați pe ambii profesori.

— O școală de pictură bisericească. La mănăstirea Cetățuia din apropierea Iașilor se va înființa cu începe dela 1 Iunie v. un atelier de pictură bisericească, pe lângă care se va alipi și o școală de pictură. În acest scop metropolitul Moldovei a cerut stareșului dela mănăstirea Neamț să întrebe pe călugării mai tineri, cari ar avea dorința să urmeze cursurile acestei școale.

— Călătoria îngrozitoare a unei prințese. — Prințesa Strasnizkaja a făcut — după cum scrie un ziar rusesc, — zilele acestea o călătorie plină de groază pe coperișul unui vagon al trenului express.

Legată strâns cu frânghii, a fost purtată o noapte întreagă pe stepele Rusiei. Dimineața a fost descoperită la o stație.

Din ancheta făcută s'a constatat că e un caz de gelozie la mijloc.

Prințesa se măritase numai de câteva luni. Soțul ei, simțind că are un amant s'a hotărât să-și răzbune. Aflând că acesta vrea să o răpească, în ziua fixată pune mâna pe rivalul său și îl închide, iar pe soția lui o amețește cu narcotice, o leagă și o vâra într'un sac. În timpul nopții soția nefericită este transportată la gară și urcată pe coperișul ultimului vagon, după ce a fost bine strânsă cu curele.

Astfel a voiajată prințesa până a doua zi, când fu aflată de personalul gării și coborâtă în stare de leșin. Spaima nu i-a lăsat urme grave și medicii speră că se va restabili în curând.

Prințul Strasnizki a fost arestat împreună cu complicii săi.

BETAY și BENZDEK,

atelier artistic pentru obiecte bisericești
BUDAPEST, IV. Váci-utca 59.

Mare magazin de tot felul de haine bisericești, prapori, potire, fepnice de altar, lustru, cruci și tot felul de obiecte pentru montarea bisericilor. — Catalog de prețuri și modele trimitem cu plăcere.

În atelierul nostru de sculptură se face iconostase complete, altare, tabernacule, amvoane, icoane parietale. — Pictare de iconostase și icoane sfinte, pictare de biserică. — Planuri, catalog de prețuri trimitem cu plăcere. Pe omul nostru expert îi trimitem fără taxă la fața locului, pentru primirea lucrului.

— Nu e permis —

să lipsească din nici o casă românească „GRAMOFONUL”, care înveselește toată casa. Isvorul cel mai ieftin de al procură e marele comerciant de mașini de vorbit pentru Ungaria și România.

Tóth József

SZEGED, Könyök utca 3 szám.

Se vinde cu condiții de plătere în rate. Pe lângă garanție.

soalt înregistrări noi românești, cântări și muzică cu forță naturală. — Prețul curent se trimite gratuit. — Se caută contra vânzători! — Corespondența se face în limba maghiară, germană și franceză. —

Cel dintâiu atelier de pietri monumentale aranjat cu putere electrică.

GERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA măiestru de monumente și pietri de cimitir — Fabricație proprie din marmoră, granit, labrador etc.

Din pietri de mormânt magazina se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.

Cancelaria și magazinul central:

Kolozsvár, Dézsma-u. 21.

Telefon 662.

Filiale: Nagyvárad, Nagyszében, Déva și Bánpatok.

Prin reclamă la progres!

La apotecarul

CORNEL N. DEMETER în Orăștie (Szászváros) se găesc următoarele:

Preparate medicale

leacuri de casă, neapărat trebuitoare în fiecare familie:

Conținutul medicamentelor de mai jos sunt folosite de cel mai renumiți profesori și medici și sunt recunoscute de cele mai bune!

„Peronospin“ mijloc aplicat cu cel mai mare folos în contra peronosporiei, la stropirea viilor. Nedeesămănat cu mult mai bun și mai ieftin este în folosință „Peronospin“ ul, decât peatra vânăta. Cu „Peronospin“ ul stropind via, 1 hectolitru vine la 50 fil., pe când cu peatra vânăta 1 cor. 60 fil., fiind peatra vânăta astăzi foarte scumpă. Ca fieștecare proprietar de vie să poată căpăta numai veritabilul „Peronospin“ dau favorul acela că deja la comanda de 10 pachete trimit francat.

Prin întrebuintarea „Peronospin“ ului, via va fi hotărât mai frumoasă, boabele de struguri mai mustoase și astfel roada de vin mai bogată. Experiența a dovedit, că prin folosirea pietrii vânăte, nu se ajung aceste rezultate, — probabil pentru aceea, că piatra vânăta verzește peste măsură frunzele și prin asta abstrage din puterea și sucii viței, ceea ce înseamnă pierdere din putere. — Pravul de stropit al meu, face via mai plină de viață și mai asigurată contra boalei de peronosporă. „Peronospin“ ul e deja de 8 ani în folosință cu rezultate foarte favorabile. Prețul unui pachet este 50 fileri. — Revanzătorii, comercianții capătă rabat corespunzător.

Dolicin contra tusei, răgușelei, durerii de piept, ofticeii, tusei măgărești, catharului, astmei, greutății de respirat, lungeorii și tusei seci. La copii și copile contra tusei măgărești are efect admirabil. „Dolicin“ ul are efect bun asupra apetitului și întărește corpul, iar hegma o dizolvează și astfel mai ușor să și rupe. Ferbințelile și asudatul de noapte încetă; mărește greutatea corpului și deci contribuie mult la însănătoșire. Prețul 1-20 și 2 cor.

Prav contra durerii de cap. Bun și în cazuri de influență. Prețul 1 cor.

Capsic unsoare. Contra durerii de oase, podagrei, reumatismul lui, răcelilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbătrânite boale le vindecă. Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Centarin contra morburilor de stomach, precum la lipsa de apetit, greață, misturea rea, catarul și aprinderea de stomach și vomarea, sgârciurile cele mai grele: leac sigur! Folosește și la curățirea sângelui. Prețul 1 cor. 20 fileri și 2 cor.

Laxbonbons. Inchiderea scaunului e cauza diferitelor morburii precum palpitatea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de inchiderea scaunului, numai decât să comande „Laxbonbons“, zacharele purgative plăcute și dulci la luat, Prețul 1 coroană.

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curățirea sângelui la sifilis morburile tinerețelor, precum la răgușală sifilitică durere de oase, excec și bube-sgrăbunțe pe față, nas sau pe orice parte a corpului — ba chiar și la ranele sifilisice, 1 sticlă 2 cor.

Esșență contra bătăturilor (ochi de găină) 80 fil. Prav contra opăritului la copii, 60 fil. Prav contra asudatului la mâni și picioare, 60 fileri. Unsoare contra riielor cu efect sigur și rapid, 1 cor. 20 fil. Piciuri pentru ochi, are efect sigur în privința conservării și vederii ochilor. Aceasta întărește ochii slăbiți, delăturează roșeala, și celor slabi de vedere le întărește vederea, 70 fil. Pilule laxativ purgative, la caz de incuțarea scaunului și regularea acestuia, 70 fil. Demibom, contra insomniei (la amețeli de cap), și neliniște nervoasă, 6 cor. 20 fil. Unsoare de casă, mijloc probat în contra tuturor ranelor, precum sunt bube, umfături, pocingini și altele, 1 cor. Liq de fer, la copii și la mari, contra anemiei, slabi de sânge, slab de corp — și rămași în desvoltare. Contra palidității la față. Prețul 2 cor.

Grijiți această listă de prețuri ca la caz de lipsă să aveți adresa corespunzătoare.

Adresați-vă cu încredere la

Apotecarul CORNEL N. DEMETER în Orăștie (Szászváros) lângă bis. evang. ref.

„AURORA“

Intreprindere Română în New-York 204 — W. 14 th. st. — Director: Dr. E. Lucaciu.

Fondată și incorporată conform legilor statului Illinois în 1909. În toate afacerile referitoare la America, cereți deslușiri dela firma „Aurora“.

Banca Română „Aurora“. Dacă cineva dorește a trimite bani din America în țara veche, ori are bani de depunere să se întoarcă la banca română „Aurora“ din New-York 204 — W. 14 th. str.

Librăria „Aurora“. De dorți ori ce soi de cărți, de rugășini, de ceut, de învățat, cereți catalogul librăriei noastre care este cea mai mare și mai bogată librărie românească din America.

Dacă vreți să călătoriți în America, ori din America în țară, cereți deslușiri și cumpărați bilete de vapor dela întreprinderea „Aurora“ 204 — W. 14 th. str. New-York. Pe orice linie vă putem vinde bilet.

Dacă cumpărați dela noi bilet pe vapor veți primi adăpost în casa română de emigrare „Aurora“ 204 — W. 14 th. str., care este singura întreprindere română incorporată după legile Statelor-Unite.

Toți românii cari vin ori pleacă din America, ori sunt în America, sunt rugați a informa biroul central „Aurora“ despre locul unde petrec ori unde s'ar muta cu locuința ca să fie ținuti în evidență în registrele cășii de emigrare și la toate împrejurările să se poată da deslușiri la aceia cari le-ar dori.

Dacă cineva dintre emigranți dorește să cumpere pământ în America să ceară informații dela întreprinderea „Aurora“.

Toate epistolele să se trimită la adresa:

E. Lucaciu, director, 204 — W. 14 th. str.

— **New-York S. U. A. de N.** —

Cine dorește răspuns este rugat a așutura o marcă de 30 fil. ori 5 cents.

Bandage de hernie

Bandage abdomenale, bandage de buric în toate calitățile după măsură. —

Trigatoare

montate complet în diferite execuții dela 3 coroane în sus. —

Instrumente de gumă și beșică de pește

— prezervative pentru domni duzina 2—12 cor. —

Pessari

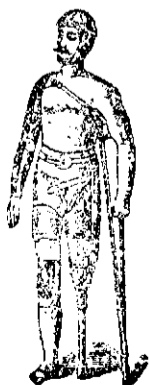
prezervative pentru dame (după prescriere medicală, dela 2 cor. în sus. —

Mare depozit de instrumente medicale, optice și bandage.

PAPP GYÖRGY

depozit de instrumente medicale în Ardeal

Ciuj (Kolozsvár) Mátyás Király tér 5.

Librăria și Tipografia Diecezană

Arad, Strada Deák-Ferencz Nr. 33—34

pe lângă asortiment bogat în cărți literare și școlare are mare
depozit în ornate, recvizite bisericesti și anume:

ORNATE (odăjdii) în cele mai variate execuțiuni după
ritul bisericeii ortodoxe române, dela 50—1000 Cor.

POTIRE de aur, argint, bronz aurit, sau argintat
— — dela 30 până la 200 Coroane.

CRUCI pentru altare, pentru funcțiuni, din tot soiul
— de metal și lemn dela 4 până la 100 Cor.

CĂDELNIȚE de bronz și argint dela 15—100 Cor.

CANDELE de argint dela 15 până la 100 Coroane.

DISC cu stea de bronz și aur, dela 8 până la 50 Cor.

LITIER de tinichea și argint dela 15 până la 100 Cor.

CUTIE pentru mir și pentru cuminecătura celor
— — bolnavi, din argint, 30 Coroane.

ICOANE pictate pe pânză în diferite colori și mă-
— —rimi, dela 8 până la 100 Coroane.

PRAZNICARE pe lemn ori tinichea dela 8—50 Cor.

EVANGHELIA cu litere latine și cirile legată mai
simplu dela 20—40 Cor., în leg. mai fină 50—150 Cor.

APOSTOL, Octoichul cel mare, Ceaslov, Cazania, Mi-
neile pe 12 luni, Molitvelnic cu litere latine sau cirile și cu
toate celelalte necesare bisericilor noastre. La dorință
servim la moment cu informațiuni și deslușiri mai de-
tailate, precum și cu catalogul complet al librăriei.

Cu stimă

Librăria Diecezană.

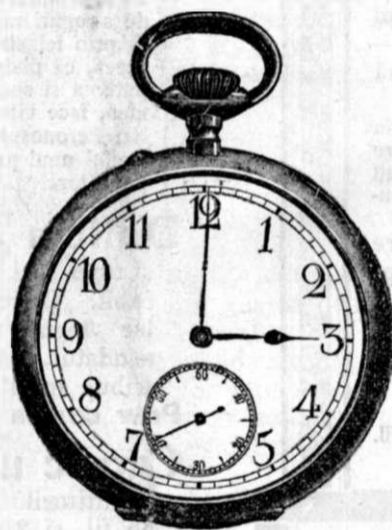
Anunț.

Aduc la cunoștința or. public românesc
că am de vândut dela 50 litre în sus vin
foarte bun din următoarele soiuri:

Vin bun de Mustafel, ame-
stecat cu alte soiuri . . . Hl. cu 32 cor.
Vin de Rizling, Rouze și
Scaderca învăluit . . . » » 36 »
Vin de Rizling și Rouze . . . » » 40 »

Vinul e din dealul Șiriei, care e cel mai
bun din podgorie. Cumpărătorii sunt ru-
gați, să scrie curat atât numele cât și lo-
cuița și poșta ultimă.

Petru Benea,
proprietar de vii, Világos.

Coreponde nță în limba germană, maghiară și franceză.

Cele mai bune

orologie

— cele mai solide și cele mai după modă —

juvaeriale

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă che-
zășie de 10 ani și prețuri ieftine, liferează cea
mai bună prăvălie în aceasta privință în
întreagă Ungaria

BRAUSWETTER JÁNOS

orologier Szeged.

Se trimite CATALOAGE cu 2000 chipuri
— gratuit și franco. —

iară trebuie să strig!

Că fiecare femeie e bucurată de renumele bun al
bucătăriei sale, și ca acest renume să nu fie șir-
bit, își alege aromatale (dresurile).

Cel mai bun aromat e ardeul pat. a lui KÁLMÁN

„Biborpaprika“

care nefiind tare, dă mâncării culoare excelentă și aromă minunată. Chiar
și suferinșilor de stomac le este nesticăcioasă. Se poate căpăta numai în
pachete originale scutite cu prețurile următoare:

1 cutie de 1 chilogr. 6— cor. 1 cutie de 1/4 chilogr. 1-80 cor.

1 „ „ 1/2 „ 3-30 „ 1 „ „ 1/8 „ 1— „

— Se poate căpăta dela oricare băcănle și prăvălie de coloniale. —
Poftiți și cercați! Nenumăraose epistole de recunoștință!

Kálmán József, export de ardeiu, Szeged, Dugonics-tér 24.

Mâna fiecăruia poate fi frumoasă
dacă o îngrijește
destul. Cel mai bun mijloc pentru îngrijirea
mânilor
este **Lichidul „Elza“** pentru mâni

pentru că e pregătit din materiile cele mai bune pentru co-
servarea frumuseții mânilor.

Lichidul „Elza“ pentru mâni după o folosință de 3 ori
mâni e cat fe ate. Mân e roșii după 8 zile le înalbește. E cu
nesticăcioasă. Pe când glicerul, crema de glicerul și altele
după o folosință mai îndelungată înegresc mâni, lichidul „Elza“
pentru mâni face mâni albe ca zăpada. Glicerul, crema
glicerul și altele fiind oleioase sunt nepău te și grețoase. Lichidul
„Elza“ pentru mâni, îndată să atsoarbe. Dacă folosiți zilnic lichidul
„Elza“ mâni le vor fi totdeauna frumoase, pentru că le scutește
de stricăciunea vântului.

Prețul 30 filer

Se poate căpăta la preparatorul **Kertész Ernő** — farmacia la
St. Anton de Padua
Szabadka, Szegedi ut.

Magazin principal la Vojtek și Weisz droagerie în Arad